

“เล่าความก่อนเกิด”

วิฑูรย์ หัสภาคย์

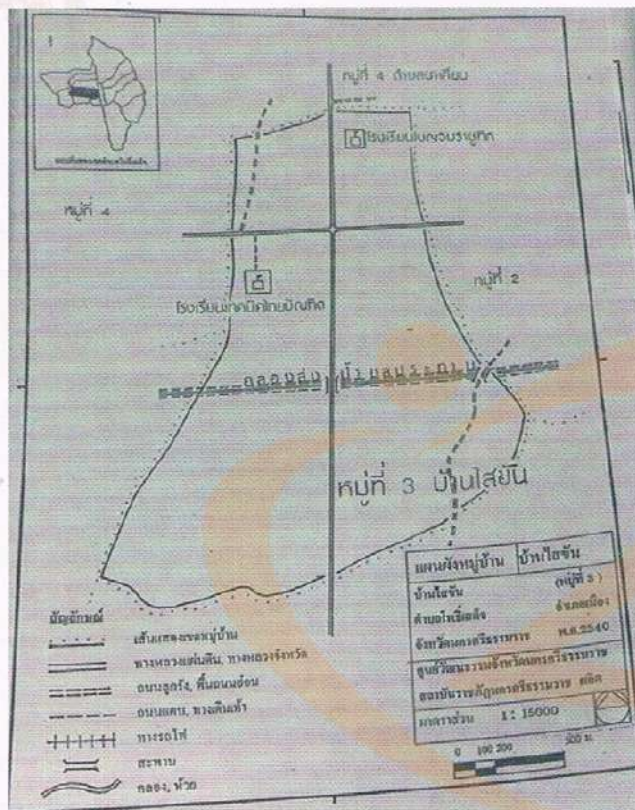
ป็นความตั้งใจที่จะทำความรู้จักกับบ้านเกิดตนเองให้มากขึ้น จากวัยเด็กพอที่จะได้ยินคำเล่าขาน ชื่อหมู่บ้านต่างๆในตำบลโพธิ์เสด็จ เป็นเพียงคำบอกเล่าในรุ่น ปู่ย่าตายายอาจขาดหลักฐานที่จะอ้างอิงซึ่งอาจจะทำให้มีข้อโต้แย้งตามมา ครั้งนี้เป็นโอกาสดีที่ได้รับความเมตตาจากท่านอธิบดีอัยการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ท่าน ผศ.ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์ ประธานกรรมการฝ่ายวิชาการ การนำเสนอวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช (พระบรมธาตุนครศรีธรรมราช) เพื่อขึ้นบัญชีเป็นมรดกโลก เตรียมเอกสารมาให้เพื่อใช้อ้างอิงได้ จึงเป็นโอกาสที่จะได้รวบรวมความเป็นมาของหมู่บ้านในตำบลโพธิ์เสด็จ เพื่อวันข้างหน้าลูกหลานจะได้เก็บเกี่ยวเป็นความรู้ทางประวัติศาสตร์ประวัติความเป็นมาของถิ่นเกิดที่ไม่เป็นภาษาวิชาการมากนักจะพยายามสื่อเป็นภาษาบอกเล่า เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น โดยจะเรียงตามลำดับหมู่บ้าน ตั้งแต่หมู่ที่ ๑ ถึงหมู่ที่ ๙ หากท่านใดมีตำนานหมู่บ้าน ในถิ่นท่านเพิ่มเติมจากคำบอกเล่าที่นอกเหนือจากนี้ก็สามารถเพิ่มเติมเพื่อเป็นประโยชน์แก่ คนรุ่นหลังต่อไปขอรับรองด้วยความยินดีอย่างยิ่ง

ตำบลโพธิ์เสด็จ

อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ประมาณ ๓๕.๘๕๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๒๒,๐๐๐ ไร่ ด้านทิศเหนือติดกับตำบลนาเคียน ด้านทิศใต้ติดตำบลไทยมนตรี และตำบลกำแพงเขา ส่วนทิศตะวันออกติดกับตำบลในเมือง ทิศตะวันตกติดตำบลกำแพงเขา ซึ่งมีหมู่บ้านในเขตปกครองรวม ๙ หมู่บ้าน ปัจจุบันยกฐานะเป็น “เทศบาลตำบลโพธิ์เสด็จ”

ประวัติชื่อตำบลมีผู้เล่าสืบต่อกันมาว่า ได้มีการนำต้นไม้ในพุทธศาสนา มาคือต้นศรีมหาโพธิ์โดยพระสงฆ์สมณทูตไทยได้ขอมมาจากประเทศศรีลังกาจำนวนห้าต้น ภายหลังเดินทางกลับจากการเจริญไมตรีทางพุทธศาสนาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๓ นำลงเรือมาขึ้นฝั่งที่ท่าเรือกันตัง ต้นโพธิ์ดังกล่าวพระสงฆ์สมณทูตได้แบ่งปันมาปลูกไว้ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช สองต้น ในฐานะเป็นเมืองพุทธศาสนาที่เคยมีความสัมพันธ์กับประเทศศรีลังกา มาแต่โบราณ การเดินทางเข้าสู่นครศรีธรรมราชเวลานั้นพระสมณทูต ใช้วิธีเดินทางโดยทางบก ผ่าน ทับเที่ยง ห้วยยอด ท่งสง ร่อนพิบูลย์ และบ้านเสาธงเพื่อเข้าสู่ ตัวเมืองนครศรีธรรมราชทางตะวันตก

ชาวบ้านจะแยกย้ายกันไปวัดใกล้เคียง เช่น วัดวนาราม (ยวนแหล) วัดโพธิ์ทอง วัดทุ่งไผ่ วัดหัวอิฐ สุดแต่จะสะดวก และค้ำฐา มีผู้นับถืออิสลามร้อยละ ๑๐ ของประชากร ในพื้นที่จะอาศัยอยู่ฝากฝั่งทิศใต้ของถนนกะโรม หรือนานาแซก บ้านนาล่าง ตามชื่อเรียกในอดีต

แผนที่บ้านไสชน

บ้านไสชนในปัจจุบัน

“บ้านหวดทอง”

ครูสมจิต วงศ์พิศาล เคยเล่าไว้ว่า หมู่บ้านนี้ตั้งตามชื่อของ “นายทอง” เป็นมุสลิมรุ่นแรกที่มาตั้ง

ถิ่นฐานอยู่ในละแวกนี้ เมื่อ ๒๐๐ - ๓๐๐ ปีที่แล้ว อยู่มาจนแก่เฒ่าจนลูกหลานและผู้คนในหมู่บ้าน พวกกันเรียกว่า “หวดทอง” ครั้นเมื่อเสียชีวิตลง ลูกหลานยังเชื่อว่าวิญญาณยังคงมีความผูกพันกับหมู่บ้าน มักเล่าแดงให้ผู้คนเห็นในรูปสัตว์ต่างๆ เช่น งูและนกคุ้ม เป็นต้น จึงได้มีการสร้างศาลไว้เพื่อเป็นที่สิงสถิตของจิตวิญญาณหวด (อยู่ภายในรั้วโรงเรียนบ้านหวดทองเดิม) เป็นที่นับถือกราบไหว้ของชาวบ้านสืบมา กิตติศัพท์ความศักดิ์สิทธิ์ของหวดได้เลื่องลือไปไกล มีชาวจีนกลุ่มหนึ่งมาสร้างศาลาหลังใหม่แทนหลังเดิมที่ชำรุด ศาลใหม่จึงมีรูปแบบไปทางศาลเจ้าจีน ภายในมีรูปปั้นหวดทองสวมหมวกแขก นุ่งผ้าโสร่งนั่งบนเก้าอี้สีเขียวจึงมีผู้นับถือเพิ่มขึ้นทั้งไทยพุทธ อิสลาม เมื่อจะแก่บั้นก็สามารถถวายได้ด้วยอาหารทุกชนิด ยกเว้นอาหารที่เกี่ยวข้องกับหมู เข้าใจว่าไม่รับเพราะหวดเป็นชาวมุสลิม

หวดทองเป็นหมู่บ้านที่ ๒ ของตำบลโพธิ์เสด็จ อยู่ห่างจากตัวเมืองนครศรีธรรมราชประมาณ ๔ กิโลเมตร มีสองกลุ่มหมู่บ้านคือ บ้านหวดทอง และบ้านทุ่งข่า เป็นพื้นที่ราบลาดลงมาจากตำบลไชยมนตรี และตำบลกำแพงเขา แต่เดิมเคยเป็นป่าที่บริมพิศเขา ชาวท้องถิ่นเรียก “ป่าแก่” เมื่อมีคนเข้ามาอยู่มากขึ้นพื้นที่

ป่าจึงลดลง คงเหลืออยู่บ้างเป็นป่าโปร่ง “ป่าไผ่” ไม่มีวัดในหมู่บ้าน ชาวไทยพุทธจะไปประกอบศาสนกิจวัดใกล้บ้าน เช่น วัดหัวอิฐ และวัดวนาราม (ยวนแหล) ส่วนชาวไทยมุสลิมนิยมไปประกอบศาสนกิจในตำบลนาเคียน ปัจจุบันส่วนหนึ่งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์เสด็จ ซึ่งเหลือจำนวนครัวเรือนและประชากรน้อยที่สุดในจำนวน ๙ หมู่บ้าน และอีกส่วนใหญ่ติดอยู่ในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช แบ่งเป็นชุมชนใหม่ของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชได้อีก ๓ ชุมชน คือ ชุมชนหาดทอง ชุมชนไทยสมุทร และชุมชนทุ่งจีน ยังคงมี “บ้านหาดเหนือ” ที่จะต้องสืบค้นความเป็นมาอีกต่อไป

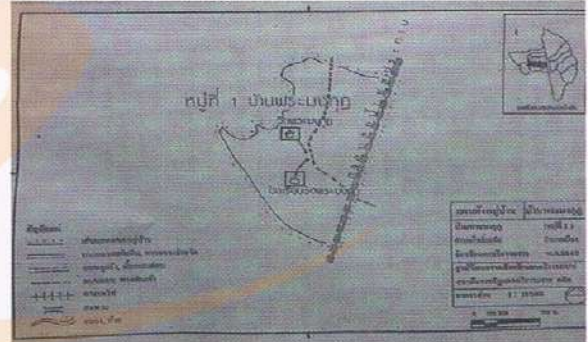
“บ้านพระมงกุฎ”

เป็นหมู่บ้านที่ ๑ ของตำบลโพธิ์เสด็จอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศตะวันตกประมาณ ๘ กิโลเมตรประกอบด้วย ๕ กลุ่มหมู่บ้านคือ บ้านพระมงกุฎ บ้านไผ่ขนุน บ้านป่าไผ่ บ้านตาล และบ้านสวนตอ เดิมที่บ้านพระมงกุฎอยู่ในพื้นที่บ้านยวนแหล หมู่ที่ ๔ เมื่อปี ๒๕๓๘ มีการขยายเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมาทางทิศตะวันตก ได้ ตัดแบ่งพื้นที่เดิมของหมู่ที่ ๑ เข้าไปอยู่ในเขตเทศบาลจึงทำให้หมู่ที่ ๑ ขาดหายไป จึงได้มีการแบ่งพื้นที่หมู่ที่ ๔ ตำบลโพธิ์เสด็จ ซึ่งมีพื้นที่กว้าง ออกเป็น ๒ หมู่บ้านแล้ว ยกบ้านพระมงกุฎเป็นหมู่ที่ ๑ แทนตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๐ เป็นต้นมา

บ้านพระมงกุฎแต่เดิมเป็นป่าทึบ มีไม้ยาง และขนุนขึ้นอยู่ทั่วไป ตะกอนจากคลองบ้านตาลที่ทับถมไว้ในฤดูน้ำหลาก ทำให้พื้นดินอุดมสมบูรณ์ จึงมีการเข้ามาจับจอง พื้นที่ทำนาทำสวน ผลไม้ ทั้งยังมีความร่มรื่นกว่าหมู่บ้านอื่นๆ จากความชุ่มชื้นของคลอง ขุนน้ำท่าจั่ว (บ้านตาล) ไหลผ่าน

“บ้านพระมงกุฎ” ได้มาจากชื่อวัดเก่าแก่ในหมู่บ้าน คือ “วัดพระมงกุฎ” แต่บางนัยก็ว่าได้มาจาก

“วัดมังคุด” และ “วัดพระอุปคุต” แต่ละชื่อต่างมีประวัติและเหตุผลที่ฟังได้ทั้งสิ้น มีคนเล่าว่า “วัดมังคุด” เพราะพื้นที่วัดพื้นที่อาศัยของชาวบ้านเต็มไปด้วยต้นมังคุดเขียวขจีตลอดทั้งปี มีการเรียก ต่างกันไปบางเช่น “บ้านวัดมังคุด” “บ้านวัดคุด” ตามชื่อวัดสืบมา

อีกเรื่องเล่าไว้ว่า เหตุที่เรียกว่าวัดพระมงกุฎ เพราะได้มีการขุดพบพระพุทธรูปสวมมงกุฎ (หรือ พระทรงเครื่อง) ในวัดจึงได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น “วัดพระมงกุฎ” และบ้านพระมงกุฎ (เลอศักดิ์ จิตต์รัว) อีกนัย เชื่อว่าหมู่บ้านนี้ตั้งขึ้นตามชื่อวัด “วัดพระคุด” น่าจะสัมพันธ์กับคำว่า “พระอุปคุต” ซึ่งเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยขัดสมาธิเพชรอยู่บนฐานบัวคว่ำบัวหงาย สันนิษฐานว่าพระอุปคุต จะเข้ามานานหลายศตวรรษแล้ว ตามตำนานพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช (วิเชียร ณ นคร) ยังคงมี ชื่อบ้าน (ชุมชน) ที่ถูกเรียกตามลักษณะพื้นที่ตามความเชื่อ ตามสมมุติ ที่น่าสนใจอีกหลายชื่อ ไม่ว่าจะเป็น นาถ่าง นาฉาว นาบ้านท่อม หนองหาน ฯลฯ

เชื่อว่าชื่อเหล่านี้มีที่มาทั้งสิ้น อยากให้ท้องถิ่นสืบค้นมาร่วมกันบันทึกไว้เป็นประวัติศาสตร์ ชื่อบ้านนามถิ่นต่อไป